

Verslag presentatie Omgevingsdienst IJmond en GGD Kennemerland

Wijkplatform bijeenkomst IJmuiden Noord 8 juni 2016

Bevoegd gezag, Vergunningverlening en voorschriften

Op gebied van milieu zijn er in de IJmond (gemeenten Velsen, Beverwijk, Heemskerk en Uitgeest) twee bevoegde gezagen college van Burgemeester en Wethouders (B&W) en Gedeputeerde Staten (GS). Colleges van B&W hebben de Vergunning, Toezicht en Handhavingstaken (VTH) gemandateerd/gedelegeerd aan Omgevingsdienst IJmond (ODIJ) en GS heeft de bevoegdheid van de complexe inrichtingen gemandateerd aan Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) en de minder complexe inrichtingen aan ODIJ.

Hierdoor voert OD NZKG de VTH taken uit voor grote, complexe bedrijven (bedrijven die vallen onder de BRZO-regelgeving en/of bedrijven die een IPPC-installatie hebben), denk aan: Tata, Nuon, Harsco en Crown van Gelder. ODIJ is bevoegd gezag voor de meeste bedrijven in de IJmond namens de IJmondgemeenten.

In de Wet milieubeheer (Wm) wordt gesproken over inrichtingen, dat zijn bedrijven met activiteiten die in omvang zijn alsof de activiteit bedrijfsmatig is, binnen een zekere begrenzing.

Nog slechts een beperkt aantal inrichtingen is vergunningplichtig in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en de Wet milieubeheer. Met inwerkingtreding van het Activiteitenbesluit milieubeheer (Activiteitenbesluit) zijn steeds meer bedrijven onder de werking van algemene regels (ook wel voorschriften genoemd) komen te vallen. Deze beweging zet zich nog steeds voort. Ook zal naar de toekomst toe voor vergunningplichtige bedrijven gelden dat een aanzienlijk deel van de activiteiten die zij uitvoeren onder algemene regels vallen en de vergunningplicht zich slechts richt op de belangrijkste milieubelastende activiteiten.

Daarnaast komen steeds meer regels onder het Activiteitenbesluit te vallen waardoor deze van rechtswege van toepassing zijn op de inrichting. Zo is de voormalige Nederlandse emissie Richtlijn (Ner) sinds 1 januari 2016 ook onder gebracht in het Activiteitenbesluit. Met betrekking tot voorschriften voor luchtkwaliteit in de vergunning kunnen alleen nog aanvullende eisen worden gesteld. De algemene regels zijn automatisch van toepassing.

Voor bedrijven die onder het Activiteitenbesluit vallen moeten van rechtswege voldoen de algemene regels (voorschriften) . De bedrijven waarvoor de vergunningplicht blijft bestaan zijn de complexere bedrijven die gevoelig liggen in de omgeving en/of waarbij de risico's groot zijn. Voor deze bedrijven kunnen nog aanvullende voorschriften worden opgenomen voor de activiteiten in de vergunning.

Aanleiding voor het opstellen en verlenen van een omgevingsvergunning kan zijn:

- Oprichten van een inrichting
- In werking hebben van een inrichting
- Verandering van (de werking van) een inrichting
- Actualisatie van een vergunning
- Actualisatie vanwege wijzigingen in wet- en regelgeving of BREF's die gewijzigde inzichten over het gewenste beschermingsniveau vastleggen.

Beoordeling voor actualisatie wordt jaarlijks uitgevoerd door ODJ op de vigerende vergunningen om te bekijken welke vergunningen dienen te worden geactualiseerd.

Bij het opstellen van een adequate vergunning spelen veel verschillende aspecten een rol:

De vergunning dient de meest recente inzichten op het gebied van milieuvoorschriften te bevatten ofwel de bedrijven moeten de beste beschikbare technieken (BBT) toepassen. Dit houdt in dat men met technieken de milieugevolgen van de activiteiten zo veel mogelijk beperkt. BBT is een doeltreffende techniek om emissie te voorkomen dan wel te beperken, in het bepalen wat BBT is en wat niet zit een kosten – baten afweging. BBT+ betekent dat de maatregel niet kosteneffectief is voor het bedrijf. De bevoegde instantie kan een BBT+ maatregel niet voorschrijven dan wel afdwingen.

Daarnaast moet de samenhang met andere wetgeving worden beschouwd en wordt er een toets uitgevoerd aan de relevante, vigerende ruimtelijke kaders;

Vergunningvoorschriften dienen zodanig te zijn opgesteld dat voor de vergunninghouder duidelijk is wat van hem verwacht wordt. De voorschriften moeten daarbij zodanig zijn geformuleerd dat toezichthouders op een effectieve wijze kunnen bepalen of de voorschriften worden nageleefd of niet.

Luchtkwaliteit

Nederland heeft sinds 1999 te maken met de EU richtlijn van luchtkwaliteit. Dit is een uitwerking van de Kaderrichtlijn luchtkwaliteit uit 1996. De EU heeft 'het wat' bepaald door een norm te stellen aan het fijn stof gehalte in de lucht, de lidstaten moeten vervolgens bepalen hoe ze ervoor zorgen dat deze norm wordt gehaald.

Volgens de nationale wetgeving moest vanaf 2005 worden voldaan aan de normen voor fijn stof. Allerlei ontwikkelingen, zoals bouwprojecten en aanleg van wegen, moesten worden getoetst op de bijdrage aan en effecten op de luchtkwaliteit. Hierdoor konden vanaf 2005 allerlei projecten niet doorgaan vanwege de negatieve effecten op de luchtkwaliteit. Nederland voldeed niet aan de normen, luchtkwaliteit was onder de aandacht en stond op de agenda.

In de periode na 2005 werd het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) opgesteld. Dit NSL is ontwikkeld zodat Nederland, na een gehonoreerd verzoek tot uitstel bij de EU, tijdig kan voldoen aan de Europese normen voor fijn stof (PM10) en stikstofdioxide (NOx). Op 1 augustus 2009 is het NSL in werking getreden. In de eerste instantie had het programma een looptijd tot 1 augustus 2014. Ondertussen is het verlengd tot in werking treding van de Omgevingswet (*formele besluitvorming moet nog plaatsvinden*).

Het opgestelde NSL is een samenhangend programma van maatregelen dat ertoe moet leiden dat zowel tijdig aan de Europese normen wordt voldaan, als dat er rekening wordt gehouden met noodzakelijke ruimtelijke ontwikkelingen. Het bevat geplande ontwikkelingen (projecten), die 'In Betekende Mate' (IBM) zijn, en maatregelen ertegen over. Een project is IBM als de bijdrage van het fijn stof gehalte meer dan $1,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$ bedraagt. De maatregelen zijn nodig om de bijdrage van het uit te voeren project, aan het fijn stof gehalte, teniet te doen, waardoor het geplande project kan

doorgaan. Projecten die wel bijdragen, maar minder dan $1,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$, kunnen dus zonder compensatie van maatregelen doorgang vinden.

Het ministerie van I&M monitort jaarlijks de voortgang van de uit te voeren maatregelen en het halen van de normen met de monitoringstool. Jaarlijks verschijnt in december een rapportage (www.nsl-monitoring.nl).

Volgens de laatste monitoringsrapportage van het Rijk wordt in de IJmond voldaan aan de normen voor luchtkwaliteit. Alleen vlak langs het Tata terrein bij de sluizen is nog sprake van een overschrijding. Op deze locatie verblijven echter geen mensen voor langere tijd, waardoor er niet getoetst hoeft te worden (blootstellingscriterium).

In de IJmond wordt de luchtkwaliteit ook gemeten, meetnet IJmond (www.luchtmeetnet.nl). Rondom het Tata terrein is een meetnet opgesteld waarmee de luchtkwaliteit wordt gemeten. Jaarlijks verschijnen hierover rapportages, volgens de laatste rapportage wordt in de IJmond voldaan aan de luchtkwaliteit.

Voor PM10 geldt een jaargemiddelde grenswaarde van 40 microgram per m^3 en een daggemiddelde (over 24 uur) van 35 x per jaar 50 microgram per m^3 . Dit betekent dus dat maximaal 35 dagen een waarde van 50 microgram per m^3 mag worden bereikt. Voor PM2,5 geldt een jaargemiddelde grenswaarde van 25 microgram per m^3 . Daarnaast zijn er nog normen voor stikstofoxiden, metalen, benzeen, etc.

Naast de monitoringstool en de datarapportage van het meetnet is er nog de Grootchalige Concentratiekaart Nederland (GCN kaart) (<http://geodata.rivm.nl/gcn>). Deze kaart geeft de waarden voor de achtergrondconcentratie, inclusief de industrie. Deze kaart wordt ook gebruikt bij het toetsen van planologische ontwikkelingen en vergunningen.

Luchtkwaliteit en gezondheid

In deze presentatie door Rinske Keuken, arts medische milieukunde bij GGD Kennemerland, komen vooral de nieuwe bevindingen op gebied van luchtkwaliteit en gezondheid aan de orde. Deze presentatie is recent ook gegeven voor raadsleden in de IJmond.

Het is terecht dat we aandacht besteden aan het milieu omdat het als risicofactor een aandeel heeft van 5,7% op de gezondheid van de Nederlanders. Vergelijking: roken 13,1%, overgewicht 5,2%.

Fijn stof

Allereerst blijft het dus belangrijk te weten dat ook onder de normen er nog steeds gezondheidseffecten zijn door fijn stof. Er is weer nieuw wetenschappelijk onderzoek. Zo is ontdekt dat ook NOx op zichzelf gezondheidseffecten kan veroorzaken bij langdurige blootstelling. Uit een artikel waarbij luchtverontreiniging wordt vergeleken met meer roken kunnen we de conclusie trekken dat de inwoners in de IJmond door de bijdrage van de industrie 1-2 sigaretten per dag meer roken. Door een recent onderzoek in het kader van het Joaquin project weten we dat in Wijk aan zee meer ultra kleine roetdeeltjes zijn dan in het Vondelpark in Amsterdam. In een nieuwe luchtkwaliteitsapp krijgen we informatie over de luchtkwaliteit in de IJmond met daarbij een gezondheidsadvies.

Ultrafijn stof

Recent is uit onderzoek naar voren gekomen dat het vliegverkeer veel ultrafijnstof verspreid, vooral bij het opstijgen. Van ultrafijn stof weten we in tegenstelling tot fijn stof nog lang niet alles. Omdat de deeltjes zo klein zijn kunnen ze na inademen in de bloedbaan komen. Er komt nu 4-5 jaar onderzoek door het RIVM naar de gezondheidseffecten van ultrafijn stof door het vliegverkeer en extra luchtmetingen. Volgens de modellen worden de IJmond gemeenten waarschijnlijk niet tot nauwelijks door het ultrafijn stof van het vliegverkeer belast. Lokale bronnen zoals wegverkeer, scheepvaart, industrie en huishoudens zullen ter plekke een grotere bijdrage aan de ultrafijn stof concentraties leveren.

Gezonde leefomgeving

Inmiddels zouden we niet alleen moeten werken aan het verminderen van luchtverontreiniging, maar daarnaast ook aan het verbeteren van gezondheid (bewegen, groen, sociale kwaliteit, etc). Dat is nu een extra kans bij het inrichten van een gezonde leefomgeving in de IJmond.

Wat is gezond?: Niet iedereen kan goed uit de voeten met de oude WHO definitie van gezondheid uit 1948: 'Een toestand van volledig fysiek, psychisch en maatschappelijk welzijn en niet alleen afwezigheid van ziekten.' In Nederland heeft Machteld Huber nu een voorstel gedaan voor deze definitie: 'Gezondheid als het vermogen om je aan te passen en je eigen regie te voeren, in het licht van de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven'. Deze kan ons inziens ook goed gebruikt worden om samen met bewoners naar leefomgeving en gezondheid te kijken en wat er kan verbeteren.

Omgevingswet (2019)

In deze samenvoeging van 26 wetten tot 1 kan gezondheid ook in een vroeg stadium worden meegenomen bij het inrichten van de leefomgeving.

Hinder en klachtenmeldingen

Hinder door grof stof, geur en geluid blijven een aandachtspunt in de IJmond.

Wat kunnen we doen?

- Verbeteren luchtkwaliteit en informatie hierover
- Aanpak hinder (-meldingen)
- Monitoren: meetnet en gezondheidsmonitor
- Gezonde RO
- Gezondheidsbevordering en veerkracht